

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 343/2014-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť S. Č., zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 239/2013 z 26. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. Č. vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 239/2013 z 26. februára 2014 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 239/2013 z 26. februára 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť S. Č. trovy konania v sume 511,34 € (slovom päťstojedenásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Eleny Ľalíkovej, Podbrezovská 34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 343/2014-10 z 10. júna 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť S. Č. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 239/2013 z 26. februára 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení odporkyne účastníčkou konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 C 16/2009, v ktorom okresný súd rozsudkom z 5. septembra 2013 okrem iného prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľky členský podiel v Bytovom družstve Prešov (ďalej len „bytové družstvo“) evidovaný pod č... k 3-izbovému družstevnému bytu č... na ... poschodí s príslušenstvom, nachádzajúcom sa na ... (ďalej len „družstevný byt“), a sťažovateľku

súčasne zaviazal zaplatiť navrhovateľovi z titulu úplného finančného vyrovnania sumu 12 975 € v lehote do 30. decembra 2014. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu z 5. septembra 2013 potvrdil, stotožniac sa pritom s právnym posúdením veci okresným súdom.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktoré má vyplývať z extrémneho nesúladu skutkových a právnych záverov konajúcich súdov „s vykonanými skutkovými zisteniami“. Pritom poukazuje na skutočnosť, že v konaní preukázala „písomnou zmluvou a výsluchom jej rodičov ako svedkov“, že „ako býv. manželia nadobudli členský podiel, že sa tak stalo síce za trvania manželstva, ale výslovne darom iba v jej prospech, preto sa mal uplatniť režim výluky hodnoty tohto členského podielu z BSM“. Preto záver krajského súdu o „tzv. vnose majetku oddeleného od BSM /tu darom od rodičov sťažovateľky/ na nadobudnutie členského podielu družstevného bytu voľnou úvahou, lebo sa nedala zistiť jeho presná alebo približná výška“, bol podľa jej názoru porušením zásady zákazu tzv. deformácie dôkazu, „teda vyvodenie takých skutkových zistení, ktoré v žiadnom zmysle nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Hodnotenie tohto konkrétneho dôkazu - výsluchu rodičov sťažovateľky a listinného dôkazu vo forme darovacej zmluvy - je tak poznamenané prvkom svojvôle či arbitrárnosti, takže ide o taký prípad nesprávnej realizácie dôkazného konania vo forme porušenia zásady voľného hodnotenia dôkazov podľa § 132 OSP, ktoré malo za následok porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

Sťažovateľka pritom poukazuje na právne názory ústavného súdu formulované v náleze sp. zn. I. ÚS 537/2012 z 13. marca 2013 vzťahujúce sa na aplikáciu § 150 Občianskeho zákonníka pri vypořádání BSM, a nadväzne na to konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku vôbec „nevysporiadal s námietkami sťažovateľky, obsiahnutými v jej odvolaní - prikázanie členského podielu bez finančného vyrovnania z dôvodu, že tento bol darovaný jej rodičmi a navrhovateľ sa pripravoval na odľuku zatajovaním spoločných finančných prostriedkov, pred odchodom trval na uzavretí dohody o spoločnom nájme družstevného bytu a keď to dosiahol po 3 mesiacoch odišiel zo spoločnej domácnosti... takže jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné a v konečnom dôsledku v rozpore s právom na

spravodlivý proces, a to výlučne v neprospech sťažovateľky, ktorá z hodnoty členského podielu musí vyplatiť navrhovateľovi jednu štvrtinu, hoci sa oň nepričinil ani korunou, čím jej bola spôsobená ďalšia neodôvodnená krivda a majetková ujma.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, tento rozsudok zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a krajský súd zaviazal uhradiť trovy právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne sťažovateľky.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 10071/2014 z 30. júna 2014 (doručeným ústavnému súdu 7. júla 2014), v ktorom sa okrem iného uvádza:

«... Aj keď sťažovateľka (v konaní označená ako žalovaná) v konaní predložila dôkazy - písomnú darovaciu zmluvu a výsluchom rodičov preukazovala, že členský podiel k družstevnému bytu v bytovom družstve jej bol darovaný rodičmi, podľa názoru súdu uvedené dôkazy nemohli byť akceptovateľné vzhľadom na ust. § 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak vznikne len jednému z manželov za trvania manželstva právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, vznikne so spoločným nájmom bytu manželmi aj spoločné členstvo manželov v družstve; z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne. Preto aj za predpokladu, že by za trvania manželstva účastníkov konania vzniklo právo na uzatvorenie nájomnej zmluvy len žalovanej - sťažovateľke (vzhľadom na darovanie členského podielu žalovanej jej rodičmi), vzniklo s právom spoločného nájmu i spoločné členstvo manželov - účastníkov konania v bytovom družstve. Vznik spoločného členstva manželov - účastníkov konania v družstve a vznik spoločného nájmu družstevného bytu bol viazaný na okamžik uzatvorenia dohody o odovzdaní a prevzatí bytu (nájomná zmluva uzatvorená medzi bytovým družstvom a účastníkmi konania).

Odhladnuc od vyššie uvedeného zo spisu nepochybne vyplynulo, že žalovaná síce v konaní predložila darovaciu zmluvu zo dňa 19. 11. 2005, podľa ktorej jej rodičia darovali

členský podiel k družstevnému bytu, ale v spise sa nachádza aj dohoda o prevode členských práv a povinnosti zo dňa 31. 03. 2006, podľa ktorej rodičia žalovanej ako prevádzajúci členovia bytového družstva previedli na účastníkov konania, teda tak na žalobcu, ako i na žalovanú členský podiel k družstevnému bytu. Za takéhoto stavu súd ani nemohol akceptovať dôkaz - darovaciu zmluvu zo dňa 19. 11. 2005, keď obsah spisu tvorí aj dohoda o prevode členských práv a povinnosti, na základe ktorej rodičia žalovanej ako prevádzajúci členovia bytového družstva previedli tak na žalobcu, ako i na žalovanú členský podiel k družstevnému bytu, pričom táto dohoda je zo dňa 31. 03. 2006.

Vzhľadom na vyššie uvedené súd zotrúva na svojom stanovisku uvedenom v odôvodnení rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. 02. 2014 sp. zn. 3 Co/239/2013, že členský podiel v bytovom družstve k družstevnému bytu predstavujúci majetkovú hodnotu patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - účastníkov konania a v konaní sa nemohol uplatniť režim úplnej výluky hodnoty tohto členského podielu z bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Zároveň v napadnutom rozsudku Krajský súd v Prešove poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 25. 03. 2010 sp. zn. 22 Cdo/782/2008, ktoré zdôraznilo, že riešenie otázky, či účastníkom nadobudnutím členského podielu v bytovom družstve vzniklo spoločné členstvo zakladajúce právo na vyporiadanie tohto podielu v rámci konania o vyporiadanie spoločného majetku manželov, zásadným spôsobom závisí na rozhodnutí súdu, ktoré bolo skôr urobené v spore účastníkov o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu a určenia ďalšieho nájomcu a výlučného členstva družstva podľa ust. § 705 ods. 2 druhá veta Občianskeho zákonníka. V konaní bolo preukázané, že manželstvo účastníkov zaniklo rozvodom a že po rozvode manželstva súd právoplatným rozsudkom zrušil účastníkom právo spoločného nájmu družstevného bytu s tým, že za výlučného nájomcu a zároveň člena družstva určil žalovanú. Rozhodnutím súdu, ktorým bolo určené, ktorí z účastníkov bývalých manželov sa stáva výlučným členom družstva, a teda aj tým, kto nadobudol členské práva a povinnosti, členský podiel, týmto rozhodnutím boli viazaní nielen účastníci konania, ale aj súd rozhodujúci o vyporiadaní hodnoty sporného členského podielu. Keďže právoplatným rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 20. 01. 2009, č. k. 7 C/137/2008-59 za výlučnú členku a nájomkyňu družstevného bytu bola určená žalovaná, členský podiel k družstevnému bytu tvoriaci spoločné majetkové právo bývalých manželov bol prikázaný do vlastníctva žalovanej.

Zároveň súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia prijal záver, že bola to nesporne žalovaná, ktorá sa výrazne pričínala vo väčšej miere o získanie členského podielu k družstevnému bytu (za pomoci svojich rodičov) a z tohto dôvodu súd priznal žalovanej väčší podiel pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Keďže v konaní nebolo možné zistiť presnú alebo aspoň približnú výšku tzv. vnosu žalovanej do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov (výrazná pomoc rodičov žalovanej), určenie výšky tzv. vnosu bolo úvahou súdu. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o výnimočnom priznaní väčšieho podielu pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva práve žalovanej, ktorú súd určil zlomkom tak, že znížil vyporiadany členský podiel v bytovom družstve predstavujúci majetkovú hodnotu 51 900 Eur na 1/4 a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi titulom úplného finančného vyrovnania sumu 12 975 Eur...».

K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním z 11. augusta 2014 (doručeným ústavnému súdu 12. augusta 2014), v ktorom okrem iného uviedla, že „... rozhodnutie krajského súdu aprobovalo konanie, ktoré je *contra bonos mores*, pretože navrhovateľ účelovo predstieral obnovenie manželského spolužitia do doby, pokiaľ rodičia sťažovateľky nepreviedli na manželov práva a povinnosti k predmetnému družstevnému bytu - nie k Členskému podielu, lebo tento predtým darovali výlučne iba sťažovateľke - a po 3 mesiacov natrvalo odišiel zo spoločnej domácnosti aj so všetkými úsporami, ktoré zreteľne patrili do BSM, ale ktoré neboli predmetom vyporiadania, na rozdiel od členského podielu k družstevnému bytu.

V dôsledku formalistického postupu pri interpretácii a aplikácii dotknutej právnej normy /§ 703 ods. 2 OZ/, ktorým sa navrhovateľovi priznal peňažný nárok na zaplatenie 12.975 EUR z bytu, o ktorého nadobudnutie sa vôbec nepričinil, tak v žiadnom prípade nemožno konanie pred všeobecnými súdmi ako celok označiť za spravodlivé, lebo vo svojich rozhodnutiach dospeli k extrémne nespravodlivému záveru.

Na právnu normu treba klásť predovšetkým požiadavky obsahové, lebo v materiálnom právnom štáte založenom na myšlienke spravodlivosti, predstavujú základné práva korektív ako obsahu právnej normy, tak aj ich interpretácie a aplikácie. Článok 1 ods. 1 ústavy preto musí byť základným vodítkom činnosti všetkých orgánov verejnej moci, vrátane všeobecných súdov. Preto je ich úlohou v podmienkach materiálneho právneho štátu nájsť riešenie, ktoré by zaisťovalo maximálnu realizáciu základných práv účastníkov

sporu a ak to nie je možné, rozhodovať v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, aby sa nikomu neškodilo a zároveň aby sa nikto neobohacoval na úkor druhého.

V danom prípade mal preto teleologický prístup k výkladu relevantnej právnej norme prevážiť nad čisto gramatickým výkladom tak, aby bola v maximálne možnej miere zachovaná spravodlivosť a naplnený účel použitých právnych predpisov. Keďže sa tak nestalo, právom navrhujeme ústavnému súdu vysloviť porušenie namietaných ústavných práv sťažovateľkou, zrušenie rozsudku krajského súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a žiadame priznať titulom náhrady trov konania sumu 511,34 EUR...“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť sťažovateľky v tejto veci, v ktorej bol sudcom spravodajcom pôvodne sudca Ján Auxt, prijal 10. júna 2014 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu v zložení predseda senátu Ľubomír Dobrík a sudcovia Ján Auxt a Rudolf Tkáčik. V zmysle ustanovení Dodatku č. 1 k rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2014 – 28. 2. 2015 (ďalej len „dodatok k rozvrhu práce“) boli veci predtým pridelené bývalým sudcom ústavného súdu Jánovi Auxtovi, Jurajovi Horváthovi a Jánovi Lubymu (ktorým skončilo funkčné obdobie) ako sudcom spravodajcom a ktoré neboli do 4. júla 2014 skončené prijatím konečného rozhodnutia pléna ústavného súdu alebo príslušného senátu ústavného súdu, prípadne odložením podania podľa § 23a zákona o ústavnom súde, prerozdelené. S účinnosťou od 14. júla 2014 bola jedna tretina nanovo pridelená sudkyňi ústavného súdu Jane Baricovej, ktorá sa v súlade s rozvrhom práce stala členkou III. senátu, a veci, v ktorých je sudkyňou spravodajkyňou Jana Baricová, prerokúva III. senát ústavného súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol III. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne

medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom pre poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však prirodzene nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 4/94), ak každé rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy, zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane odvolacích súdov. Tento ústavný príkaz zaväzuje orgány verejnej moci pri ich akejkoľvek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy).

Ústavnosť konaní pred orgánom verejnej moci predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu predmetného konania. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (mutatis mutandis II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ktorej nebezpečenstvo spočíva v potenciálnom uplatnení ničím (objektívne) nepodloženej úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú v podmienkach právneho štátu okrem iného garantované zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať jednak vo využití všetkých dostupných, a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektovali, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti, k nej pripojených listinných dôkazov, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 16/2009 zistil, že rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 137/2008-59 z 20. januára 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 20. januára 2009“) bolo zrušené právo spoločného nájmu účastníkov konania (navrhovateľa a sťažovateľky) k družstevnému bytu. Zároveň okresný súd určil sťažovateľku za výlučnú nájomkyňu družstevného bytu a za členku bytového družstva. A napokon okresný súd konanie o určenie povinnosti sťažovateľky zaplatiť navrhovateľovi za vyporiadanie hodnoty členského podielu vylúčil na samostatné konanie, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 20 C 16/2009 (konanie o vyporiadanie BSM) a v ktorom okresný súd rozsudkom

z 5. septembra 2013 rozhodol tak, že v ňom označené hnutel'né veci prikázal do výlučného vlastníctva s'ťažovateľky. Do jej výlučného vlastníctva prikázal aj členský podiel v bytovom družstve a uložil jej povinnosť zaplatiť navrhovateľovi z titulu úplného finančného vyrovnania sumu 12 975 € v lehote do 30. decembra 2014.

Okresný súd v rozsudku z 5. septembra 2013 okrem iného dospel k záveru, že členský podiel je predmetom vyporiadania BSM a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2468/2009 z 8. marca 2011 (ďalej len „rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky“), podľa ktorého *„ak v spore vedenom podľa § 705 ods. 2 vety druhej Občianskeho zákonníka bolo o návrhu jedného z bývalých manželov na zrušenie ich spoločného členstva v bytovom družstve vyhovené, nie je možné v konaní o vyporiadaní ich spoločného majetku dospieť k záveru, že členský podiel v družstve do tohto majetku nikdy nepatrí“*. Ďalej s poukazom na vykonané dôkazy je okresný súd toho názoru, že navrhovateľ sa výrazne v menšom rozsahu podieľal na hospodárení domácnosti a finančnom zabezpečovaní rodiny a miera pričinenia na získaní a udržaní majetku v BSM bola u účastníkov tohto konania podľa jeho názoru podstatne odlišná, ako aj vzhľadom na mieru starostlivosti s'ťažovateľky o maloleté deti okresný súd rozhodol o povinnosti vyplatiť navrhovateľovi *„iba sumu vo výške 12 975 Eur, čo predstavuje 1/4-tinu z všeobecnej hodnoty členského podielu...“*.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil prvostupňové rozhodnutie a zhodne poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zdôraznil, že *„riešenie otázky, či účastníkom nadobudnutím členského podielu v bytovom družstve vzniklo spoločné členstvo zakladajúce právo na vyporiadanie tohto podielu v rámci konania o vyporiadaní spoločného majetku manželov, zásadným spôsobom závisí na rozhodnutí súdu, ktoré bolo skôr urobené v spore účastníkov o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu a určenia ďalšieho nájomcu a výlučného členstva družstva podľa ustanovenia § 705 ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka.“* Preto bolo pre krajský súd podstatným pre rozhodnutie vyriešenie otázky, či členský podiel v bytovom družstve k družstevnému bytu predstavuje hodnotu, ktorá patrí do BSM, na ktorú s poukazom na citovanú judikatúru prijal kladné stanovisko.

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu uvedeným v jeho vyjadrení k sťažnosti (ako aj v napadnutom rozsudku), že ak právoplatným rozhodnutím súdu, ktoré bolo skôr urobené v spore účastníkov o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu a určenie ďalšieho nájomcu a výlučného členstva v bytovom družstve podľa § 705 ods. 2 druhej vety Občianskeho zákonníka (v konkrétnom prípade vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2008), bolo zrušené právo spoločného nájmu družstevného bytu s tým, že za výlučného nájomcu a zároveň člena bytového družstva určil sťažovateľku, nebolo prijateľné, aby v ďalšom konaní (o vyporiadanie BSM) bola otázka spoločného členstva v bytovom družstve znovu otváraná. Preto ak rozsudkom okresného súdu z 20. januára 2009 bolo rozhodnuté o zrušení spoločného nájmu účastníkov konania k družstevnému bytu a došlo tým k vyporiadaniu spoločného členstva v bytovom družstve, stal sa členský podiel predmetom vyporiadania BSM. Ustanovenie § 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž ani inú možnosť nepripúšťa, pretože ak za trvania manželstva vznikne právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jednému z manželov, vznikne so spoločným nájmom družstevného bytu manželmi aj spoločné členstvo v bytovom družstve. Zákon totiž vylučuje, aby za trvania manželstva vzniklo členské právo k družstevnému bytu len jednému z manželov.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd ďalej v napadnutom rozsudku správne konštatoval, že bola to práve sťažovateľka, *„ktorá sa výrazne pričínila vo väčšej miere o získanie členského podielu k družstevnému bytu (za pomoci svojich rodičov)“*. Napokon krajský súd uviedol, že z dôvodu, že *„v konaní nebolo možné zistiť presnú alebo aspoň približnú výšku tzv. vnosu žalovanej (sťažovateľky, pozn.) do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov (výrazná pomoc rodičov žalovanej), určenie výšky tzv. vnosu bolo úvahou súdu“*, a priznal navrhovateľovi podiel v sume 12 975 €, čo je $\frac{1}{4}$ z členského podielu v bytovom družstve, ktorý po vzájomnej dohode účastníkov konania predstavoval ku dňu rozhodovania majetkovú hodnotu v sume 51 900 €.

Sťažovateľka v sťažnosti krajskému súdu vytyka, že sa vôbec nevysporiadal s jej námietskou uvedenou v odvolaní, a to prikázaním členského podielu bez finančného vyrovnania z dôvodu, že tento bol darovaný jej rodičmi a navrhovateľ sa pripravoval na odľuku zatajovaním spoločných finančných prostriedkov, pred odchodom trval na uzavretí

dohody o spoločnom nájme družstevného bytu, a keď to dosiahol, po troch mesiacoch odišiel zo spoločnej domácnosti, čo podľa jej názoru robí napadnutý rozsudok krajského súdu nepreskúmateľným a v rozpore s jej právom na spravodlivý proces.

Pri právnom posúdení veci treba vo všeobecnej rovine poukázať aj na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“) pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26], podľa ktorej rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Treba prisvedčiť sťažovateľke, že k jej námietke krajský súd nezaujal žiadne stanovisko, a to aj napriek tomu, že túto námietku uplatnila v podanom odvolaní. K tomu treba dodať, že krajský súd nezaujal k tejto námietke stanovisko dokonca ani vo vyjadrení podanom ústavnému súdu.

Ústavný súd nemá pochybnosti o tom, že uvedená námietka sťažovateľky môže mať pre posúdenie výšky finančného vyrovnania význam. Jej prípadnou aplikáciou by došlo k ustáleniu inej finančnej náhrady, než ako bolo rozhodnuté.

Ústavný súd zastáva názor, že z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku bolo povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu sa s touto podstatnou námietkou sťažovateľky v odôvodnení napadnutého rozsudku primeraným spôsobom zaoberať a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadať. Uvedená námietka má v okolnostiach posudzovanej veci podľa názoru ústavného súdu podstatný charakter, a preto bolo z hľadiska požiadaviek tvoriacich integrálnu súčasť základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhnutné, aby sa krajský súd s ňou v odôvodnení napadnutého rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal, t. j. zaujal k nim jednoznačný a nespochybniteľný právny záver.

Na základe uvedených skutočností hodnotí ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako nepreskúmateľný a nezodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasťou uvedených práv je totiž nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s kľúčovými právnymi otázkami, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu však napadnutý rozsudok krajského súdu uvedené požiadavky nespĺňa.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje a zároveň sa stotožňuje s právnym názorom uvedeným v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 537/2012 (na ktorý poukázala aj sťažovateľka vo svojej sťažnosti), keď ústavný súd si osvojil právny názor vyjadrený v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2914/99 a vzťahujúcim sa aj na posudzovanú vec, podľa ktorého znenie § 150 Občianskeho zákonníka nevyučuje, aby súd vyjadril rozdielnosť podielov manželov pri vyporiadaní spoločnej veci prihliadajúc na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie i udržanie spoločnej veci, a to tak, že vec prikáže do vlastníctva tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej miere, bez toho, aby mu uložil povinnosť, aby druhému manželovi, ktorý sa o jeho nadobudnutie a udržanie nezaslúžil, na vyrovnanie podielu zaplatil určitú finančnú čiastku. Zákon explicitne neupravuje spôsob nerovného vyporiadania, a disparita môže byť tak vyjadrená nie iba percentom či zlomkom, ale aj prikázaním veci jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa s druhým manželom, pokiaľ ide o túto vec, vyporiadať.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že rozsudok krajského súdu je rozhodnutím, ktoré nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto

rozhodol, že označeným rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka tiež namieta, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené aj jej základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy (I. ÚS 23/01).

Rovnako EŠLP pri rozhodovaní o porušení čl. 1 dodatkového protokolu skúma okrem iného i dodržiavanie procesných pravidiel príslušnými orgánmi [napr. v rozsudku z 21. mája 2002 vo veci Jokela v. Fínsko (č. 28 856/95) hovorí tiež o „inherent procedural requirements“ (základných procesných požiadavkách) označeného ustanovenia] (III. ÚS 328/0, II. ÚS 165/20125).

Ak nepriaznivé rozhodnutie všeobecného súdu o návrhu sťažovateľa, ktorým sa domáha ochrany svojho vlastníckeho práva, je výsledkom konania, v ktorom bolo porušené jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, znamená to tiež porušenie jeho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (III. ÚS 196/09, II. ÚS 165/2012).

Vzhľadom na už uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na to, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Elenou

Ľalíkovou. Právna zástupkyňa sťažovateľky si v stanovisku k vyjadreniu krajského súdu z 11. augusta 2014 uplatnila trovy konania za tri úkony právnej služby vrátane DPH v sume 511,34 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti a písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) po 134 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu predstavuje sumu 511,34 € (bod 3 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014